

Яременко О.В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ КОСМІЧНОГО ПРАВА

Дослідження і використання космічного простору, як і будь-який інший вид діяльності людства, потребує детального врегулювання, визначення "правил гри" та взаємодії між суб'єктами даного виду діяльності. Вже понад півстоліття тому людство почало проводити діяльність із дослідження і використання космічного простору, і практично із самого початку перед ним постало питання правового врегулювання цих відносин, визначення правового поля, і можливості його врегулювання вже існуючими нормами права. [1, с.2]

Космічною діяльністю займається нині дуже обмежене число високорозвинених держав і держав, що володіють відповідними можливостями. Саме вони і виступають основними суб'єктами міжнародного космічного права. Але в результаті такої діяльності й у її міжнародно-правовому регулюванні зацікавлені всі держави світу, людство в цілому. Тому правове регулювання космічної діяльності із самого початку стало здійснюватися шляхом укладання, головним чином, універсальних міжнародних угод, відкритих для участі всіх держав. Основна роль у справі розроблення таких договорів належить Організації Об'єднаних Націй в особі Генеральної Асамблеї, її допоміжного органу – Комітету з використання космічного простору в мирних цілях і його підкомітету з правових питань.

Космічний простір – це недержавна (міжнародна) територія, юридичний статус і правовий режим якої визначаються міжнародним правом. В основі правового режиму космічного простору лежать вироблені в рамках ООН або під її егідою міжнародні універсальні договори. У їхньому числі: Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 року; Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір, 1975 року; Угода про діяльність держав на Місяці й інших небесних тілах, 1979 року. Такими договорами є також: Угода про врятування космонавтів, повернення космонавтів і повернення об'єктів, запущених у космічний простір, 1968 року; Конвенція про міжнародну відповідальність за збитки, завдані космічними об'єктами.

У 1963 році між СРСР і США була укладена джентльменська угода про нерозміщення в космічному просторі будь-яких об'єктів із ядерною зброєю й іншими засобами масового знищення. Загальне значення цієї угоди було підтверджено в резолюції Генеральної Асамблеї ООН 1884 (XVIII). У 1998 році Російська Федерація, США, країни, що входять у Європейське космічне агентство, Японія і Канада уклали угоду про створення міжнародної космічної станції.

Виходячи з вище сказаного у розвитку національного космічного права можна виділити два основні етапи. Перший із них пов'язаний із початком "космічної ери": можливістю практичного здійснення космічної діяльності та прийняттям відповідним міжнародних актів (Декларації принципів, Договору з космосу). Саме тоді деякі держави, особливо ті, що розпочали практичне освоєння космосу, зокрема США, Японія, прийняли спеціальні (загального чи досить конкретизованого характеру) закони. Другий етап розпочався у 80-90-і роки. Він пов'язаний як з процесами комерціалізації космічної діяльності та активної участі в ній приватних осіб, так із відкритістю військової космонавтики для приватного сектору, а для держав колишнього СРСР, у тому числі й України, – необхідністю створення власного законодавства.

Отже, на сучасному етапі розвиток та подальше формування космічного права продиктоване насамперед важливістю для людства даного виду діяльності, що, на думку відповідних законодавчих органів, матиме суттєві вигоди для суспільства та конкретної держави. Космічна діяльність викликала і викликати в майбутньому великий інтерес із боку більшості держав світу. Про це свідчить кількість держав, які можна віднести до "космічних", і що прагнуть здійснювати космічну діяльність та отримувати від неї вигоди (від застосування космічної техніки).

Література:

1. Космічне право: поняття та зміст : Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / І.П. Андрушко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького.– К., 2006.– 19 с.
2. Космічне право України: Збірник національних і міжнародних правових актів / Упоряд.: І.П. Андрушко, О.В. Беглий; Відп. ред. Н.Р. Малишева та Ю.С. Шемшученко.– 3-тє вид., перероб. та допов.– К.: Юрінком Інтер, 2001.– С. 352